

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ СФЕРИ ТИМЧАСОВОГО РОЗМІЩУВАННЯ Й ОРГАНІЗАЦІЇ ХАРЧУВАННЯ УКРАЇНИ

Коржан В.А.

аспірант кафедри економіки та моделювання ринкових відносин
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

Ресторанна справа є однією з найприбутковіших у світі. За статистикою середній обіг коштів, вкладених у ресторан, відбувається у п'ять-шість разів швидше, ніж інвестиції, вкладені, наприклад, у магазин одягу. Із переходом України до ринкових відносин відбулося розширення споживчих ринків, що зумовило розвиток ресторанного бізнесу. Готельно-ресторанний бізнес є головним фактором і основним складником туристичної інфраструктури, відіграє провідну роль у презентації вітчизняного туристичного продукту на світовому ринку туристичних послуг. Ця сфера в комплексі туристичних послуг світового господарства розвивається швидкими темпами і в перспективі може стати найбільш важливим сектором туристичної діяльності.

Дослідженням сучасних форм розвитку ресторанної справи України займаються такі вчені, як А.І. Усіна, Т.П. Кононенко, Н.В. Полстяна, І.В. Хваліна, О.Л. Іванік, Г.Б. Мунін, А.О. Змійов та ін. Всі проведені дослідження є важливими і завжди спираються на аналізі статистичних даних розвитку галузі, які є індикаторами змін зовнішнього середовища і потребують постійного відстеження та аналізу. Тому метою роботи є дослідження й аналіз сучасного стану та динаміки сфери тимчасового розміщування й організації харчування України.

В сучасних наукових джерелах з економіки та бізнесу розповсюдженим є термін «індустрія гостинності», що поєднує в собі різні види діяльності: розміщення, харчування, розваги, відпочинок, екскурсійне обслуговування туристів тощо. Основним її елементом вважають діяльність, пов'язану із наданням готельних послуг та організацією харчування [1]. Так, в Україні згідно зі статистичними даними [2] кількість підприємств, що займаються тимчасовим розміщенням й організацією харчування (табл. 1), становить 57696 одиниць, що на 1,3% менше ніж у 2015 році, однак на 30,9% більше в порівнянні з 2014 роком.

Таблиця 1

Основні показники сфери тимчасового розміщування й організації харчування України за 2012-2016 роки

Показники	Роки				
	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість суб'єктів господарювання, в т. ч.:	44085	52077	57553	58436	57696
– підприємства	9495	10096	7885	7700	6544
– фізичні особи-підприємці	34590	41981	49668	50736	51152
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання (млн. грн.), в т.ч.:	23906,6	30322,4	22684,6	29069,3	37613,4
– підприємства	16519,3	16726,9	14346,3	18250,0	23083,8
– фізичні особи-підприємці	7387,3	13595,5	8338,3	10819,3	14529,6

Джерело: сформовано автором на основі даних [2].

Згідно з чинним законодавством, ресторанне господарство визначається як вид економічної діяльності суб'єктів господарської діяльності щодо надання послуг для задоволення потреб споживачів у харчуванні з організуванням дозвілля або без нього [3].

Особливість функціонування сфери ресторанного господарства в економічному та соціальному прояві полягає у забезпеченні якості життя населення засобами задоволення фізіологічних потреб. Динамічний розвиток цієї галузі (табл. 2) зумовлює появу закладів ресторанного господарства різних типів та цінкових категорій, що дає можливість споживачам обирати таке підприємство ресторанної сфери, що найбільш підходить для них за всіма критеріями [4].

Таблиця 2

Основні показники підприємств ресторанного господарства України

Вид закладу ресторанного господарства	Роки			
	2012	2013	2014	2015
Кількість підприємств ресторанного господарства, в т.ч.:	2822	10578	19640	19662
Ресторани	1553	1540	1408	1422
кафе, закусочні та буфети	9108	7434	5327	5415
Бари	2466	2146	2017	2030
Їдальні	9695	9441	9157	9039
Товарообіг підприємств ресторанного господарства, млрд. грн.	22,7	24	21	22,8

Джерело: сформовано автором на основі даних [2].

У цілому за 2014 рік в Україні припинили роботу близько 5 тис. ресторанів і кафе (у 2013 р. їх було 20578, у 2014 р. – 19640), 6% барів (у 2013 р. було 2146, у 2014 р. – 2017), 3% їдалень (у 2013 р. було 9441, у 2014 р. – 9157); усього кількість закладів ресторанного господарства зменшилася на 5% (у 2013 р. було 20578, у 2014 р. – 19640). Причиною цього стала анексія Криму, тоді Україна втратила 1700 закладів, а після початку бойових дій на Донбасі закрилися або заморозили роботу близько 3 тис. ресторанів. У цей період через кризу почали закриватися ресторани по всій країні. Наприкінці 2015 року в Україні відкрилося близько 100 нових закладів ресторанного господарства, що свідчить про пристосовування сфери ресторанного бізнесу до мінливих умов. Загалом за період 2015 року кількість ресторанів збільшилася на 1%.

За результатами проведеного дослідження можна стверджувати, що розвиток сфери тимчасового розміщування й організація харчування України є перспективним, однак для забезпечення ефективності господарської діяльності підприємствам цієї сфери необхідно застосовувати науково-обґрунтовані механізми та інструменти.

Література:

1. Мазур В.С. Індустрія гостинності – ефективний інструмент розвитку туристичного бізнесу / В.С.Мазур // Журнал європейської економіки. Видання Тернопільського національного економічного університету. – 2015. – Том 14 (№3). – С. 273-286.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Про затвердження Правил роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства [Електронний ресурс] : Наказ міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0680-02>.

4. Гура О.Л. Підприємницька діяльність у сфері ресторанного господарства / О.Л. Гура // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Випуск 2-1 (08) / 2017. – С. 97-100.

НАЦІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Сєбов В.К.

аспірант кафедри економіки та моделювання ринкових відносин
*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

Наукові дослідження та розробки вітчизняних науковців та міжнародного співтовариства вчених у пошуках та обґрунтуванні особливостей застосування системного підходу до вивчення процесів, що відбуваються у суспільстві на тому чи іншому етапі його розвитку, призвели до виникнення необхідності визначення поняття Національної інноваційної системи. Тобто системи, яка має втілювати в собі особливості національного застосування системного підходу до вивчення процесів науково-виробничої діяльності суспільства.

Парадигма національної інноваційної системи відображає симбіоз економічних, технічних та інституційних чинників у процесі створення й реалізації нововведень і стала важливим кроком уперед у розумінні детермінанта інноваційного розвитку. Питання розвитку національної інноваційної системи розглядаються в працях українських учених: В. Гейця, Ю. Бажала, О. Лапка, С. Степаненко Л. Федулової та ін. Однак постійного моніторингу потребують питання визначення позиції національної інноваційної системи України в глобальному середовищі, що і визначає мету роботи.

На сьогоднішній день державне регулювання та підтримку інноваційної діяльності підприємств й національної інноваційної системи здійснюють державні інституції як Верховна рада України, Кабінет Міністрів України через Міністерство економічного розвитку і торгівлі України за допомогою Державної служби інтелектуальної власності України; Національне агентство інфраструктурних проєктів України; Державне агентство з інвестицій та управління національними проєктами України; Міністерство освіти і науки України за допомогою Національної академії наук України, яка в свою чергу за допомогою Державного інституту науково-технічної та інноваційної експертизи, Державного спеціалізованого науково-дослідницького центру інноваційного розвитку та Державних центрів науково-технічної і економічної інформації.

Для оцінки розгалуженості та ефективності національної інноваційної системи світових країн-лідерів, пропонується використання більш ніж 100 змінних, що згруповані у 12 контрольних показників, які об'єднані 3-ма основними групами субіндексів. Всі ці показники об'єднує індекс глобальної конкурентоспроможності України (табл. 1).

Згідно з даними дослідження, Україна погіршила свої позиції у 4 з 12 основних показників. Найбільше втрачено за складовою «Ефективність ринку праці», така ж тенденція до погіршення спостерігалася і в минулорічних дослідженнях.